

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **R. S.**
o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę
w dniu 28 czerwca 2023 r.,
po rozpoznaniu, na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 20 stycznia 2023 r., sygn. akt II AKa 387/22
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z dnia 6 września 2022 r., sygn. akt III Ko 211/22,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania kasacyjnego.**

[JML]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z dnia 6 września 2022 r. w sprawie o sygn. akt III Ko 211/22 zasądził na rzecz wnioskodawcy **R. S.** kwotę 200.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty - za krzywdę doznaną przez **R. S.** na skutek wydania i wykonania wyroku Sądu [...] Okręgu Wojskowego w B. w dniu 27

stycznia 1982 r., o sygn. akt So W 52/82, zaś w pozostałej części Sąd wniosek oddalił.

Na skutek apelacji wnioskodawcy, Sąd Apelacyjny w Gdańsku II Wydział Karny wyrokiem z dnia 20 stycznia 2023 r. w sprawie o sygn. akt: II AKa 387/22 utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy

Kasację od tego orzeczenia wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, który zarzucił:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w związku z art. 433 k.p.k., które miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, polegające na dokonaniu przez Sąd odwoławczy nieprawidłowej kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu I instancji, poprzez niedostrzeżenie uchybień Sądu Okręgowego dotyczących zasad ustalania wysokości zadośćuczynienia, co w konsekwencji doprowadziło do nierozpoznania wszystkich zarzutów stawianych orzeczeniu Sądu I instancji i niezasądzenia dalszej kwoty zadośćuczynienia,
2. mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia rażące naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 8 ust. 1 i ust. 4 ustawy lutowej, polegające na błędnym pośrednim uznaniu, iż pozbawienie wolności R. S. nie cechowało się szczególnym stopniem drastyczności (w tym w zakresie pogorszenia stanu zdrowia), pomimo tego, że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika odmienny stan faktyczny sprawy,
3. mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zb. z art. 552 § 1 k.p.k. poprzez ich naruszenie i oparcie wysokości zadośćuczynienia poprzez uwzględnienie stopy życiowej społeczeństwa, co w konsekwencji doprowadziło, przy określaniu wysokości zadośćuczynienia do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia,
4. mogące mieć istotny wpływ na treść orzeczenia rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 445 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zb. z art. 552 § 1 k.p.k. poprzez ich błędną wykładnię i zasądzenie kwoty pieniężnej, która nie stanowi w myśl ustawy lutowej adekwatnego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez R.S., gdyż jest niewspółmierna do stopnia i długotrwałości cierpień doznanych przez pokrzywdzonego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie

sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest bezzasadna w stopniu oczywistym, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Zarzuty z pkt 2 - 4 dotyczą w istocie bezpośredniego kwestionowania wysokości zasądanego zadośćuczynienia, dlatego w odniesieniu do tej części kasacji należy przedstawić wspólne stanowisko. W orzecznictwie wskazuje się, że „art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583) nie przewiduje żadnych sprecyzowanych kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając te oceny praktyce orzeczniczej w konkretnych sprawach. Podobnie przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zadośćuczynienia ograniczają się do wskazania, że zasądzona suma ma być „odpowiednia” - art. 445 § 1 k.c. O tym czy zasądzone zadośćuczynienie spełnia te kryteria decyduje sąd orzekający na podstawie zindywidualizowanych kryteriów, wynikających z materiału dowodowego sprawy, w następstwie rozważenia wszystkich jej istotnych okoliczności” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2021 r., IV KK 135/21, LEX nr 3241999). Z tego względu sfera decyzji co do wysokości zadośćuczynienia cechuje się znacznym zakresem swobodnej oceny sądu, a luz decyzyjny w tym zakresie wynika z niematerialnego charakteru krzywdy przy wieloaspektowości okoliczności, które należy wziąć pod uwagę. Dlatego też w judykaturze ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym „zarzut niewłaściwego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny w postępowaniu kasacyjnym wyłącznie wtedy, gdy orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalenia wysokości tego świadczenia. Praktycznie rzecz ujmując ma to miejsce tylko przy ustaleniu kwoty symbolicznej” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020 r. V KK 125/20, LEX nr 3245694 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2019 r., V KK 276/19, LEX nr 2729328). Należy zaznaczyć, że zasądzone

zadośćuczynienie ma charakter uzupełniający. „Przepis art. 8 ust. 4 ustawy z 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stwarza możliwość zasądzenia na rzecz osoby represjonowanej „uzupełniającego” odszkodowania i zadośćuczynienia, ale tylko wtedy gdy przemawiają za tym względy słuszności. Skorzystanie z przewidzianej wskazanym przepisem możliwości stanowi odstępstwo od zasady niedopuszczalności ponownego rozpoznania sprawy prawomocnie zakończonej (*res iudicata*) i uzasadnione jest tylko taką sytuacją, w której dojdzie do stwierdzenia dysproporcji pomiędzy tym, co występujący wcześniej z roszczeniem już otrzymał, a tym, co otrzymałby składając wniosek obecnie. Nie chodzi tu jednak o jakąkolwiek różnicę, a różnicę istotną, rażącą, będącą wynikiem krańcowo różnych wyliczeń, rzecz jasna dokonanych przy odpowiedniej waloryzacji kwoty świadczenia wypłaconego niegdyś”. W świetle powyższych poglądów judykatury, uwzględniając realia faktyczne i procesowe sprawy, należy stwierdzić, że zasądzona kwota tytułem – co istotne – uzupełniającego zadośćuczynienia nie może być uznana za symboliczną i brak jest podstaw do ingerowania Sądu Najwyższego w sferę zarezerwowaną dla sądu orzekającego, znajdującej się pod ochroną zasady wyrażonej w art. 7 k.p.k.

Wnioskodawca, R. S., był aktywnym działaczem Niezależnego Związku Zawodowego „S”, nie zaprzestał działalności mimo ogłoszenia stanu wojennego, do dnia zatrzymania. Przebywał w areszcie śledczym i zakładzie karnym od 20 grudnia 1981 r. do 3 grudnia 1982 r., kiedy udzielono mu przerwy w odbywaniu kary, do zakładu karnego już nie wrócił. Postanowieniem z dnia 2 lipca 1992 r. zasądzono kwotę 84.400.000 zł tyt. odszkodowania i zadośćuczynienia. Zasądzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 6 września 2022 r. na rzecz R.S. kwota 200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, tytułem uzupełniającego zadośćuczynienia jest kwotą uwzględniającą: okres pozbawienia wolności, warunki w jakich przebywał wnioskodawca, negatywne skutki i wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne wnioskodawcy, a jednocześnie uwzględniająca realia społeczne i ekonomiczne. Sąd I instancji zgromadził materiał dowodowy wystarczający dla rozpoznania sprawy, poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, dokonał prawidłowej wykładni przepisów stanowiących podstawę żądania.

Nie zasługuje na uwzględnienie również zarzut dotyczący wadliwej kontroli instancyjnej, albowiem Sąd odwoławczy odniósł się do wszystkich zarzutów

podniesionych w apelacji pełnomocnika wnioskodawcy. Jakość rozważań tego Sądu nie wskazuje na rażącą obrazę art. 457 § 3 k.p.k. Nie może być także uznane za zasadne kwestionowanie wprost przez autora kasacji naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.). Podobnie jak w przypadku uzasadnienia zarzutu wadliwej kontroli instancyjnej zarzut ten sprowadza się bowiem do wyrażenia własnego stanowiska co do oceny poczynionych ustaleń faktycznych z perspektywy wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia, nie zaś do wykazania błędów bądź luk w rozumowaniu Sądu drugiej instancji, co dopiero lokowałoby argumentację skarżącego na właściwej płaszczyźnie merytorycznej, wymagającej szczegółowej analizy w aspekcie zakresu kontroli kasacyjnej.

Z tych względów sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

Na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążono wnioskodawcę.

[JML]

[ał]